

TA'LIM JARAYONINI TASHKIL ETISHDA KO'RGAZMALI VOSITA SIFATIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING INNOVATSION USULLARI

*O'rolov Shuhratbek Ahror o'g'li ,
Muhammad ibn Muso al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti, Toshkent, UZB*

*Samariddinov Zuxriddin Asomiddin o'g'li
Muhammad ibn Muso al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti, Toshkent, UZB*

ANNOTATSIYA

Axborot texnologiyalari yaxlit ta'lim tizimining tarkibiy qismlaridan biri sifatida nafaqat o'quv faoliyatining o'zgaruvchanligi, uni individuallashtirish va farqlash imkoniyatlarini ochibgina qolmay, balki barcha o'quv sub'ektlari o'zaro ta'sirini yangicha tashkil etish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, insonparvarlashtirish, multimedia, ta'lim, o'qitish, ta'limda raqamli muhit.

ABSTRACT

Information technologies, as one of the components of a holistic learning system, not only open up the possibilities for the variability of educational activities, its individualization and differentiation, but also allow organizing the interaction of all learning subjects in a new way.

Keywords: information and communication technologies, humanization, multimedia, education, training, educational digital environment.

O'zbekistonda XXI asr boshlari ilmiy-pedagogik jamoatchilik va ta'lim organlarining ta'lim sifatini oshirishdan ongli ravishda manfaatdorligi bilan ajralib turadi.

Ta'lim muassasasi faoliyatining asosiy natijasi o'z-o'zidan bilim, ko'nikma va malakalar tizimi emas, balki intellektual, ijtimoiy-siyosiy, kommunikatsiya, axborot va boshqa sohalarda davlat tomonidan e'lon qilingan asosiy vakolatlar majmui bo'lishi kerak.

Zamonaviy umumta'limning asosiy vazifalaridan biri - axborot kompetentsiyasini shakllantirish: axborot texnologiyalarini bilish, ularni qo'llash, zaif va kuchli tomonlarini tushunish, turli vositalar va reklama orqali tarqatiladigan ma'lumotlarni tanqidiy baholash qobiliyati. Shunday qilib, ta'lim jarayoniga yangi texnologiyalarni kiritish ijtimoiy zaruratga aylandi.

Yaxlit ta'lim tizimining tarkibiy qismlaridan biri sifatida qaraladigan axborot texnologiyalari nafaqat ma'lumotlarga kirishni osonlashtiradi, ta'lim faoliyatida o'zgaruvchanlik, uni individuallashtirish va farqlash imkoniyatlarini ochib beradi, balki ta'limning barcha sub'ektlarining o'zaro ta'sirini tashkil etish imkonini beradi. yangi usul, talaba ta'lim faoliyatining faol va teng huquqli ishtirokchisi bo'lgan ta'lim tizimini qurish. O'quv jarayoniga yangi axborot texnologiyalarining joriy etilishi o'quv jarayonini faollashtirish, rivojlantiruvchi ta'lim g'oyalarini amalga oshirish, dars tezligini oshirish, o'quvchilarning mustaqil ishlari hajmini oshirish imkonini beradi.

Kollejda ma'lum tajriba to'plagan holda, o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, madaniy bilimni oshirish, til va muloqot ko'nikma va malakalarini rivojlantirish zarur, deb hisoblayman. O'qitish sinfda o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi muloqotni va talabalarning bir-biri bilan muloqotini o'z ichiga oladi.

Fan o'qituvchisining asosiy vakolati uning yangilangan roli - bilim dirijyori roli, talabalarga cheksiz ma'lumotlar dengizida harakat qilishda yordam beradigan o'ziga xos "navigator". Zamonaviy o'qituvchining vazifasi - "individual ta'lim yo'nalishini va uni o'tkazish usullarini optimal tanlashni o'rgatish, ya'ni "ta'limda navigatsiya" ...

Ta'limni insonparvarlashtirish talabaning turli xil shaxsiy ko'rinishlariga qadrli munosabatni anglatadi. Bilim maqsad sifatida emas, balki shaxsiy rivojlanish yo'li sifatida ishlaydi. Buning uchun eng boy imkoniyatlarni zamonaviy axborot texnologiyalari (AKT) taqdim etadi. O'qituvchi faoliyatiga AKTning joriy etilishi ta'lim sifatini oshirishga, ta'lim imkoniyatlarini oshirishga, axborot makoniga yo'naltirilgan shaxsni kamol toptirishga xizmat qiladi.

O'quv jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish nafaqat uni modernizatsiya qilish, samaradorlikni oshirish, o'quvchilarni rag'batlantirish, balki har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda jarayonni farqlash imkonini beradi.

Shunday qilib, tadqiqot ob'ekti kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish va rivojlantirishga hissa qo'shadigan ta'lim jarayoni va AKT yordamida maxsus fanlarni o'rganishga undaydi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, men o'z oldimga quyidagi maqsadlarni qo'ydim: AKTdan foydalanish orqali ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy maqsadi - ta'lim sifatini oshirish, axborotga yo'naltirilgan shaxsning barkamol rivojlanishini ta'minlashga hissa qo'shish. zamonaviy texnologiyalarning axborot-kommunikatsiya imkoniyatlariga birlashtirilgan va axborot madaniyatiga ega bo'lgan makon, shuningdek, mavjud tajribani taqdim etish va uning samaradorligini aniqlash.

Men o'z maqsadlarimga quyidagi vazifalarni amalga oshirish orqali erishishni rejalashtirmoqdaman:

- o'quv jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish;
- o'quvchilarda o'z-o'zini tarbiyalashga doimiy qiziqish va intilishni shakllantirish;

- kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish va rivojlantirish;
- ta'lim uchun ijobiy motivatsiyani shakllantirish uchun shart-sharoitlar yaratishga qaratilgan sa'y-harakatlar;
- o'quvchilarga hayot yo'lini erkin, mazmunli tanlashni belgilovchi bilimlarni berish.

Rivojlanayotgan axborot jamiyatining shakllanishi insonni uning uchun axborot olamining mutlaqo yangi sharoitlarida hayot va faoliyatga tayyorlash, yangi turdagi intellektni, boshqacha yo'l va uslubni shakllantirish bilan bog'liq asosiy muammolardan birini hal qilishga qaratilgan. atrofda dunyoning tez o'zgaruvchan iqtisodiy, texnologik, axborot voqeligiga moslashgan fikrlash. tinchlik.

Ta'lim jarayonida axborot texnologiyalaridan, o'qitishning yangi shakl va usullaridan foydalanish talabalarga noan'anaviy axborot manbalaridan foydalanishni ta'minlaydi, o'z-o'zini tarbiyalash jarayonining samaradorligini oshiradi, izlanish, ijodiy faollik imkoniyatini beradi, axborot maydonida erkin harakat qilish.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari - bu turli manbalardan, shu jumladan Internetdan ma'lumotlarni qidirish, qayta ishlash va o'zlashtirish imkonini beradigan texnologiyalar. Bu axborotni elektron shaklda taqdim etish, uni qayta ishlash va saqlash, kompyuterning o'zidan, turli xil dasturlardan foydalanish.

Ta'limning boshlang'ich bosqichida bo'lgan zamonaviy talaba shaxsiy kompyuter foydalanuvchisining elementar ko'nikmalariga ega, shuning uchun asosiy havolada o'qituvchi zamonaviy interaktiv texnologiyalardan faol foydalanishi, bolada kompyuter va axborot tizimlari bilan ishlash qobiliyatini rivojlantirishi kerak. kundalik hayotda. Darsda AKTdan foydalanish jarayonida o'quvchilarda axborotni mustaqil qayta ishlash qobiliyati shakllanadi, bu esa o'z navbatida o'quvchilarda qiyin vaziyatda to'g'ri qaror qabul qilish yoki yechim taklif qilish qobiliyatini shakllantiradi, eksperimental tadqiqotlar olib borish qobiliyatini rivojlantiradi. tadbirlar. Bu texnologiyadan foydalanish o'qituvchiga dars tayyorlash va o'tkazishda yangi uslubiy imkoniyatlar ochadi, o'qitish samaradorligi va sifatini oshiradi, aqliy mehnat madaniyatini shakllantirish imkonini beradi, o'quvchilarning diqqatini, ijodkorligini, intizomini rivojlantiradi.

Shunday qilib, darsda axborot texnologiyalaridan foydalanish zarur va maqsadga muvofiqdir, o'quvchilarga ta'sir qilish vositalarini diversifikatsiya qilish va birlashtirish imkonini beradi, o'quvchilarning o'qishga bo'lgan ijobiy motivatsiyasini oshiradi, o'z-o'zini nazorat qilish va ta'lim natijalarini nazorat qilishni sifat jihatidan o'zgartiradi, ikkalasini ham o'z vaqtida moslashtiradi. o'quv faoliyati va o'quv faoliyati.

Ta'limda AKTdan foydalanish ta'limning muhim tizimini tubdan o'zgartirmoqda. O'quv jarayonini tashkil etish individual bo'lib, uni har bir o'quvchiga qaratish imkonini beradi.

AKTdan foydalanish jarayonida talabning shaxsiyati shakllanadi, talabalar axborot jamiyatida erkin va qulay hayotga tayyorlanadi, jumladan:

- fikrlashning vizual-majoziy, vizual-samarali, nazariy, intuitiv, ijodiy turlarini rivojlantirish;

- kompyuter grafikasi, multimedia texnologiyasidan foydalanish orqali estetik tarbiya;

- muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish;

- qiyin vaziyatda eng yaxshi qaror qabul qilish yoki yechimlarni taklif qilish ko'nikmalarini shakllantirish (qarorlar qabul qilish faoliyatini optimallashtirishga yo'naltirilgan vaziyatli kompyuter o'yinlaridan foydalanish);

- axborot madaniyatini, axborotni qayta ishlash qobiliyatini shakllantirish (integratsiyalashgan paketlardan foydalanish, turli gipermatnli dizayn muhitlari, Internet).

AKT o'quv jarayonining barcha darajalarini faollashtirishga olib keladi, bu:

- AKT vositalarini joriy etish orqali o'quv jarayonining samaradorligi va sifatini oshirish;

- kognitiv faoliyatni faollashtirishga olib keladigan motivatsion motivlarni ta'minlash (rag'batlantirish);

- turli fan sohalariga oid masalalarni yechishda axborotni qayta ishlashning zamonaviy vositalaridan, jumladan, audiovizual vositalardan foydalanish orqali fanlararo aloqalarni chuqurlashtirish.

Darsda AKTdan foydalanish talabalarning bilim faolligini faollashtiradi, fikrlash va ijodkorlikni rivojlantiradi, zamonaviy axborot jamiyatida faol hayotiy pozitsiyani shakllantiradi.

Adabiyotlar:

1. Averin, SA, Alisov, EA, Murodkhodjaeva, NS, Noskov, IA, Tsaplina, OV, & Osipenko, LE (2018). Ta'limda axborot texnologiyalari: kelajak kompetensiyalarini shakllantirish. *International Journal of Engineering and Technology (BAA)*, 7(4.7), 276-282.

2. Karimov, U., & Qosimov, I. (2018). Masofaviy ta'limni rivojlantirishda zamonaviy axborot texnologiyalarining ahamiyati. *Istiqbolli axborot texnologiyalari (PIT 2018)*, 1186-1187.

3. Korostelev, AA, Morozova, IM, Gruzdeva, ML, Smirnova, ZV, Vaganova, OI, Chanchina, AV, & Maltseva, SM (2019). Bolalarni ilg'or ta'limda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. *Innovatsion texnologiyalar va tadqiqot muhandisligi xalqaro jurnali*, 8(9), 2376-2382.

4. Berestneva, OG, Maroukhine, OV, & Maroukhine, MA (2002, sentyabr). Zamonaviy axborot texnologiyalari asosida sifatli ta'limni baholash. Sun'iy intellekt tizimlari bo'yicha IEEE xalqaro konferentsiyasi (ICAIS 2002) (441-443-betlar). IEEE.

5. Rahmatov, D. va Nomozova, E. (2020). Ta'lim tizimida multimedia texnologiyalaridan foydalanish va o'qitish metodikasi: muammolar va istiqbollar. Innovatsiyalar, integratsiya va ta'lim bo'yicha xalqaro nutq jurnali, 1(2), 28-32.
6. Rahmatov, D. (2021). Oliy ta'lim tizimida mobil texnologiyalar. Ruhiy ma'rifat ilmiy-metodik jurnali, 2021(02), 182-196.
7. Rahmatov, D. R. (2020). Zarubejnyy opyt disfilnoy transformatsii biznes-protsessov v razvivayushchies iqtisodiy Uzbekkida: muammolar, yo'qotishlar, kontraditsiya. Raqamlashtirish va uning zamonaviy jamiyat hayotiga ta'sirida (186-197 - betlar).
8. Yusupov, R. M., Raxmatov, D. R., & Raxmatov, D. R. (2020). Bezopasnost Multimedianooy Kommunikatsii s Uzobrajenie Kriptografii. Injenernye resheniya, (10), 10-12.
9. Raxmatov, D., & Axatov, A. R. (2020). Kiber etikadan foydalangan holda kiber jinoyatlar: muammolar va umidlar. Fan va ta'lim, 1(1), 227-234.